

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

3. De caussis huius varietatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

milit anno octingentesimo septimo, duodecim equites modò singuli, modò bini, modò terni, modò vno agmine omnes apertis tot fenestris turmatim exiliebant, exercitum dixisses è portis castrorum erumpentem. Num verò prodigio simile est, quod horologium cum campanula, & indice, cum tot libramentis currentibus, & recurrentibus rotulis, in Caroli quinti annulo pretiosissimus artifex inclusit? Confer nunc ista ingenia Albanis, & Thracibus, qui solem dilecti magnitudine esse iudicant, lunam capiti impendentem timent, ne cadat; cœlum scalis posse aditi putant, viro parente nati sint nesciunt; testas, & laquides fœno molliunt; lumen extinguunt, ne à pulicibus pungantur.

Causse huius varietatis.

CAPVT III.

Equidem diuersos specie animos asserere temerarium ducor: at omnes virtute, & dignitate patet esse, nec referre, vtrum anima sit Agamemnonis, an Thesiræ; Alexandri, an Margitæ; Iulij Cæsaris, an Bambaltonis. multorum, & grauissimorum hominum sciantis hæc opinio non mediocriter refragatur.

Quid enim aliud est, quàm maximum ornamentum ex vniuerso tollere, disparitatem perfectionis? quàm Deum similem illi pictori facere, qui præter cupressos pingere nihil poterat? Nunquid ipse eodem lumine stellas omnes incendit, eodem virore arbores iradiat, eadem purpura vestit flores? An quod facit in floribus, stellis, arboribus, hoc ipsum facere non poterit in mentibus? Ex eius fortasse natura repugnat: at immensæ est & inexhaustæ virtutis. Ex animis? nihil minus, sequuntur enim, vt mollis cera pollicem fingentis Dei. Haud negarim aliquid syderibus, multum loco, corporis temperamento non parum, institutioni plurimum tribui oportere, à quibus ingenia varijs modis affici videamus. Nam, qui sub crasso aere nascuntur, obtusiores, vt Boetios: qui sub puro, & delicato, ingeniosiores, vt Athenienses fieri, satis, superque trita veterum dicta docuerunt: ex institutionis verò fonte manauit tanta, quæ in diuersis gentibus cernitur ingeniorum dissimilitudo. Perfereferè omnes otiosi, propter Palatinæ operæ assidua obsequia. Syri cupidi, & avari, vt qui in continua rei infortioræ exercitatione terere-

tur. Asiatici molles, vt quorum patria delicijs afflueret, Alexandrini derisores, vt qui à puero ad dictoria, & sales fingerentur: Cappadoces, Cilices, Cretenses, mœdaces & fraudolenti, vt mari, & nauicis rebus aduerti: Campani superbi, & arrogantes, quales in summa rerum affluentia nati homines esse solent. Et ista quidem ad communes ingeniorum propensiones huc, vel illuc inflectendas vim habent non mediocrem, at in magnis ingenijs aliqua vis est superior, quæ Dei lumine accenditur: quæ admodum eum in corporibus videmus, cæsi omnia ex primo luto, quod magnus ille architectus singulari artificio machinatus est, sciamus esse profecta: tamen quæ in pulchritudine, & deformitate; quæ in robore, & debilitate; quæ in agilitate, & tarditate discrimina cernimus? Rusticellus Hercules multum suum tollebat humeris, Athanatos quingenario thorace plumbeo indutus, cothurnisque quingentorum pondò calcatus; præclara Venereis (andalia) per secpam ingrediebatur. Adolescens Turca sub Ferdinando Gonzaga, corpore haud quidem magno, sed tereti, assumpto homine in humeros, per funem ad dimidium recti anguli accliuem, adiectis gladijs, trium ferme palmorum longitudinis, præacutis acieq; no uaculæ pedum analleolis ascendebat, adeò distentus, vt nec in plano facile fuerit sic ambulare: inde funi superpositam tabulam passibus traiecit: cum vix ipsa, vel momento rudenti insistere possit, mox suppositis patellis cæcis absque vinculo, quas extensis pedibus retinere cogebatur, per eundem funem ambulabat. Quis non stupreat, & nostrâ corpora scitilia, hoc æreum, aut igneum esse dicat? Ita in ingenijs euenire solet, dices alia ex cælo delibata, alia ex habitu luti expressa: diuinus Plato asperfos quidem omnibus igniculos esse dicebat, sed in alijs languidiores, in alijs aciores: Mercurius ille rex maximus animis, ante quam in corpora laboraret, craterè mentibus singulis esse propositum fingebat, quem alij tantum delibarent, alij modice biberent, alij plenius, quidam se totos in eum ingurgitarent, qui omnium essent ingenij splendore florentissimij. Quicquid est, gaudeant benè nati, & qui à natura animam bonam, bonam mentem, bonum ingenium sortiti sunt. Hoc primum cultura nostræ fundamentum

statuo.

Plin. l. 7. c. 20.

Cardan. de sibi.

Mercur. Trismeg.

Trin.